

(א) [מוספתא פי"ז ע"ש],
(ב) [לעיל עה"ג, א] [לעיל
ע"ה].

המדיר פרק שביעי כתובות

עו.

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי פכ"ה מהל'
אבות הלי"ד טו"ע
ה"ע סי' קח ע"פ ז:
נו ג מיי פ"ב מלכות
מכירה הלי"ד סג
ע"ש פ"ב טו"ע חו"מ סי'
כד ע"פ א:

תוספות ר"ד

ר"א אמר רישא מנה
לאבא בידך סיפא מנה לי
בידך פי' ר"א נמי אוקמיה
כר"ג ורישא דאמרי' בעל
מהימן משום דהויל' מנה
לאבא בידך שהוה טענת
שמת שהאב טוען להוציא
הכתובה בשבילו והיא
טוענת שמת שאינו ברור
מתי נולדו בה המומין
הילול. והיליכך לא מהני
חזקה דגופה כגון טענה
האשה שהיא טוענת ברי
יודכה בכתובה לעצמו
דהיאכא מהניא ומפקני'
בה ממונא הי"מ למאן
דאית ליה חזקה דגופיה
אבל חזקה דגופא דאשה
לא מהני ליה חזקה
לדלילה לאפיק ממונא
מחזקה אבל אילו הוה
[טוענת] כנגדו דכתובתה
לעצמה הי"א אשה מהימנא
ואע"פ שלא נכנסה
לרשות הבעל ולא אמרינן
כאן נמצא וכאן הוה ור"א
האשה נאמנת וק"ל ה"ל
כר"ג דהוה בתרא. אמר
ר"י א"ש המחליף פרה
בחמור ומשך בעל החמור
את הפרה ולא הספיק
בעל הפרה למשוך את
החמור עד שמת. על בעל
החמור להביא ראיה שהי'
חמור קיים בעת משיכת
הפרה ותנא תנא כלה.
פי' בעל החמור משך את
הפרה והחמור היה בביתו
ותנן בספ"ק דקידושין
כל הנשעך וריים באחר
כיון שזכה זה נתחייב
זה בחליפין פי' כיון
שמשך א' מהן נתחייב
חבירו באונס חליפין
בכ"מ שהן ועבשו נמי
משעה שמשך את הפרה
קם החמור ברישות בעל
הפרה ואם מת לאחר
משיכת הפרה לעצמו מת
ואע"פ שהחמור בבית
בעליו עומד וכשנמצא מת
לא ידענו מתי מת זה
אומר עד שלא משכת
מת וברשותך מת.
וזה אומר לאחר משכתי
פרתך מת וברשותך מת
אמר שמואל שעל בעל
החמור להביא ראיה שהיה
חמור קיים בעת משיכת
הפרה ואם לא ימצא
ראיה יחזור פרה לבעלה.
ומסתיע ממתני' דכלה
ואמרי' הי כלה אי לימא
כלה בבית אביה וכו'

והדא במקום תרתי **לאו** בלום הוא. ור"מ והא גזי בעל איכא
נמי תרתי חדא דלין אדם מתפיים צמומין וחדא דאית
לן למימר כאן נמצאו כאן היו והני תרי חזקי דבעל עדיפי טפי מהני
תרי חזקי דאשה דכאן נמצאו כאן היו עדיף מחזקת הגוף דהא עודה
צבית אציה על האצ להביא ראיה
ולא מהני ליה חזקת הגוף משום דנולד
ספק צרשותו ואמרינן כאן נמצאו
כאן היו וכשנכנסה לרשות הבעל
והביא הבעל ראיה שעד שלא נתארכסה
היו צה מומין אלו פטור מכתובתה
דעדיף טעמא דלין אדם מתפיים
צמומין מהיאי דלין אדם שותה צכוס
אלא אם כן דזוקו א"כ השתא נמי
דמייתי ראיה דמשנתארכסה היו צה
המומין אמאי לא מיפטור מהני תרי
טעמי ומאי שנה דכאן נמצאו כאן
היו גרידא דעדיף טפי מחזקת הגוף
וחזקה דלין אדם מתפיים צמומין
עדיף מחזקה דלין אדם שותה צכוס
כו' וכי הוו תרווייהו צהדי הדדי עדיפי
טעמי האשה מנייהו ויש לומר דודאי
טעמי האשה עדיפי וכאן נמצאו כאן
היו גרידא דעדיף טפי מחזקת הגוף
היינו משום דמסייע ליה חזקת ממון
וכן חזקה דלין אדם מתפיים צמומין
מסייע ליה חזקת ממון ולחד מנייהו
יש כח לחזקת ממון לסייע אבל

לתרווייהו צהדי הדדי לא מסייע ועוד יש לפרש דמשום הכי כי הוו
תרווייהו צהדי הדדי עדיפי טעמי האשה משום דאפילו לא יהיה
אלא אחד מהן אמת או חזקת הגוף או אין אדם שותה צכוס יש
לה כתובה אבל בעל לא מיפטור אלא עד שיהו כל הטעמים שלו
אמת שאם אחד מהם שקר מפקיד הבעל הילכך גריעי טעמי הבעל
טעמי האשה: **ר"ש** מנה **לאבא** בידך. לכאורה היה נראה
לרצונו יחזק לפרש דטעמא משום דצרי שלה לא מהני ליה לזכר
כמנה לאחר בידך דאמרינן צ"ש נוחלין (צ"ב קה"ג) ויש דאזינו נאמן
גזי האומר זה אחי אינו נאמן דצ"ש לאוכוחי מהתם דצרי ושמת
לאו צרי עדיף ומשני שאני התם דכמנה לאחר בידך הוה ואע"ג
דצרי עדיף דאמרינן ליה דלא אמר רבן גמליאל דנאמנת אלא צברי ושמת כדאמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצרי
שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאצ טוען שמת דלי טוען צרי לא הוה צריך להביא ראיה סיפא מנה לי בידך ולגבי דידה
מהני צרי דידה ואע"ג דק"ל דצרי ושמת לאו צרי עדיף הכא איכא צרי וחזקה וזכר צו רצונו יחזק דהא משמע מדקאמר על האצ
להביא ראיה שאינו טוען בלא ראיה אפילו טוען צרי מללא קאמר או שיאמר צרי לי ועוד דמשמע מהיאי דשמואל צכוסין דנכנסה
לרשות הבעל דעל הבעל להביא ראיה אפי' טוען האצ והצת שמת ואינו מטעם צרי ושמת אלא משום דנולד הספק צרשותו מנמיייתי
ופריך עלה מהיאי דמחט שנמצאת כו' דהיאי שמת ושמת הוה ופי' חזקת צרי ושמת הוה לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג
דשמואל דקיימא לן כוותיה ונראה לו פירוט הקונטרס עיקר דרישא מנה לאבא בידך ולא מהניא חזקת האשה לגבי האצ:

ומודרה ר"מ **אבא** במומין **הבא** בכו'. להאי גירסא קשה דהשתא משמע דחכמים מייפין כח הבעל טפי מר"מ מדקאמר מודה ר"מ
לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכה האצ אע"ג דבעלמא לא מייפה ר"מ כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
ר"מ מייפה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנבדקים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגריס
ומודים חכמים לר"מ ומייהו גם זה אינו מיושב דלא שייך מודה הואיל ולא פליגי צכה"ג וצקונטרס גריס ומודה ר' מאיר ותו לא וקשה
מודה למאן: **ואמאי** מנה **א"י** בידך הוא. מימא אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמוראי דלעיל דלמ"ד תרצא הוה מני לאקשוי
מנה חילוק יש בין בית אציה ולבין בית בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האצ להביא ראיה הא הוה חדא צמקת תרתי ולא
מני למימר דס"ד דמקשן דראין לצא עמה משמע שהם ישנים ויכר שמומין אלו צאו מומין ארוך מקודם אירוסין ואיתרע חזקת הגוף
לפיקך על האצ להביא ראיה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא משום חזקה ומייהו יש לומר דלעולם
ס"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי צאותן מומין שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י צדיקה כגון נכפה הקצוע לו זמן וריח הפה שיכולה
לשמור עצמה שלא יכירו צה צני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האצ להביא ראיה דהשתא לא הוה חדא צמקת תרתי דחזקה
שאין שותה צכוס אא"כ בזדקו וראה ונתפיים ליכא למימר כיון דאין יכול לידע מומין אלו ע"י צדיקה קרובותיו ומייהו לא יתכן לפרש כן
למאי דגרסינן במוספתא צמומין הראויין להוולד עמה צבית אציה: **ע"ג** בע"ה החמור **אבא** ראיה. אע"פ שהוה ממוחן וחזקת הגוף
נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרה קמא והא דפריך הש"ס
בהשואל (צ"ב מ. ק. ו) גזי המחליף פרה בחמור וילדה דחילוקו וליחוי צרשותא דמאן קיימא וליהוי אידך המוניא מחצירו עליו הראיה
אלמא לא מוקמינן אחזקת מרה קמא היכא דתפיס אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומייהו תימא למאי דסלקא דעתין
השתא אמאי על צעל החמור להביא ראיה כיון שהוה ממוחן וגם איכא לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה
צריש המוכר פירות (צ"ב צ"ג). המוכר שור לחצירו ונמצא נגחן דלין המעות חזרין ולא מוקמינן להו בחזקת מרה קמא אלא אולינן צת
חזקה דהשתא אע"ג דרובא מוצני לרידא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דאית לן למיזל צת חזקה דהשתא דמסייע ליה חזקת הגוף וליכא
למימר דהתם היינו טעמא דמדלדל דק אם הוה נגחן אית לן למימר דלשחיטה וצניה דא"כ מה צריך למימר התם לשמואל כי אולינן צת
רובא צאיקורא צממונא לא אולינן והא טעמא לא משום רובא הוה אלא משום דלא דק ועוד צפ' צית כור (שם קה.) ויש אמר שמואל
כור צשלשים סאה כסעל אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיס לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחזקת מרה קמא
על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חזקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשו הוה מת כן יש לנו
להחזיקו שהיה מת גם קודם דמיא להא דאמר צנדה (דף ז.) דכל הטומאות כשעת מציאתן ודוקא גזי מיתת חמור וגזי מוס וגזי מחט
שנמצאת צעזעי צית הכוסות אית לן למימר הכי והא דכלה צבית חמיה על הבעל להביא ראיה משום דכי אמרינן נמי כמו שאנו מוצאין
מוס

חדא צמקוס סרה. להעמד ממון על חזקתו לא אמרינן דניהו נמי
הכא תרתי דצמקוס חזקה דגופא חזקה דממונא לאו כלום היא: **עד**
שלא סתארה. אבל היכא שהביא עדים שראו צה עד שלא מתארכס:
העמד הגוף על חזקתו ליכא למימר. להודיע שלא היו צה צשעת
קדושין דהא קיימי עדים: **והעמד**
ממון על חזקתו. כי ליכא חזקה
דגופא: **רב אשי אמר** כו'. מהדר
נמי לאוקמה כולה כרבן גמליאל
דחזקה דגופא עדיפא ורישא להכי לא
מהניא חזקה דגופא לפי שאין הטענה
שלה אלא של אציה שכתובת אירוסין
לאצ והוה ליה מנה לאבא בידך וגזי
אצ לא אמרינן צגוף שלה דמייהו
חזקתה: **מודה ר"מ** גרסי' במוספתא.
אע"ג דאמר נכנסה לרשות הבעל על
הבעל להביא ראיה מודה הוה צמומין
הראויין לצא עמה כו'. וקס"ד בכל
מומין שיש לספק ולומר שצבית אציה
צאו: **שעל האצ להביא ראיה**. ואע"פ
שנכנסה לרשות הבעל: **מנה לי בידך**
הוה. ונימא העמד הגוף על חזקתו:
צימירא. אצבע יתירה דליכא למימר
לאחר אירוסין נולד: **ומשך בעל החמור**
את הפרה. והחמור היה צבית צעליו
ותנן בידך (דף פ"ה). כל הנעשה
דמים צאחר כיון שזכה זה שמשך אחד
מהם נתחייב חבירו צאונסי חליפין

ככל מקום שהן: **עד שמת החמור**. זה אומר עד שלא משכת את פרתה
מת חמורך ולך מת זה אומר משמשכתי מת וכבר קנוי הוה לך: **וסנא**
תונא כלה. תנא דמתני' דליירי צמומי כלה מסייע לי: **הי כלה**. הי
מילתא דמתני' מסייעתא: **אילימא כלה צבית אציה**. רישא דמתני' ט'
צבאו דלין צעודה ארוסה דקתני האצ צריך להביא ראיה וצבירא
ליה לשמואל כר"א דמוקי לה צתרי תנאי ואפי' נכנסה לחופה אית ליה
לתנא דרישא שהאצ צריך להביא ראיה ואע"פ שלא נולד ספק צרשותו
אלמא אינו גובה ממון מנספק. והאי נמי לא יחזיק צפרת חצירו מספק
ואף על גב דהספק צרשות חצירו נולד שהרי צבר נעשית משיכה:
מי

דהכא איכא נמי חזקת הגוף מ"מ לא מהני ליה דלא אמר רבן גמליאל דנאמנת אלא צברי ושמת כדאמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצרי
שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאצ טוען שמת דלי טוען צרי לא הוה צריך להביא ראיה סיפא מנה לי בידך ולגבי דידה
מהני צרי דידה ואע"ג דק"ל דצרי ושמת לאו צרי עדיף הכא איכא צרי וחזקה וזכר צו רצונו יחזק דהא משמע מדקאמר על האצ
להביא ראיה שאינו טוען בלא ראיה אפילו טוען צרי מללא קאמר או שיאמר צרי לי ועוד דמשמע מהיאי דשמואל צכוסין דנכנסה
לרשות הבעל דעל הבעל להביא ראיה אפי' טוען האצ והצת שמת ואינו מטעם צרי ושמת אלא משום דנולד הספק צרשותו מנמיייתי
ופריך עלה מהיאי דמחט שנמצאת כו' דהיאי שמת ושמת הוה ופי' חזקת צרי ושמת הוה לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג
דשמואל דקיימא לן כוותיה ונראה לו פירוט הקונטרס עיקר דרישא מנה לאבא בידך ולא מהניא חזקת האשה לגבי האצ:

